

Bruksela, dnia 17 października 2012 r.

KANCELARIA SENATU

Przedstawiciel Kancelarii Senatu
przy Unii Europejskiej

Sprawozdanie nr 76/2012

Sprawozdanie z dyskusji podczas konferencji COSAC nt. bezpieczeństwa energetycznego

Nikozja, 15 października 2012 r.

Pan **Solon Kassinis**, dyrektor departamentu ds. energii w Ministerstwie Handlu, Przemysłu i Turystyki Cypru, przedstawił temat bezpieczeństwa dostaw energii. Podkreślił, że kwestia energetyki stała się ważnym zagadnieniem w związku z ciągłymi zmianami w tym sektorze, zarówno na szczeblu wspólnotowym, jak i międzynarodowym, wzrostem cen energii i pojawieniem się nowego nurtu polityki energetycznej, jakim jest przeciwdziałanie zmianom klimatycznym. Podkreślił, że w Traktacie z Lizbony zapisano gwarancje bezpieczeństwa dostaw energii, ochrony środowiska naturalnego i utrzymania możliwie niskich cen dla zagwarantowania konkurencyjności tego sektora. Następnie pan Kassinis przedstawił dane statystyczne dotyczące wykorzystania i wydobycia różnych źródeł energii, w tym efektywności wykorzystania źródeł odnawialnych. Zwrócił ponadto uwagę na fakt, że po katastrofie w Fukusimie mamy do czynienia z rosnącym wykorzystaniem gazu ziemnego, przy równoczesnej redukcji wykorzystania energetyki jądrowej.

Kolejnym zagadnieniem poruszonym przez pana Kassinisa była sytuacja energetyczna Cypru. Poinformował, że obecnie import gazu do Unii Europejskiej odbywa się głównie z Rosji i Norwegii a skroplony gaz jest importowany z Kataru, Algierii, Nigerii, Egiptu, Trynidadu i Tobago oraz Norwegii. W związku z rosnącą przewagą popytu na gaz ziemny nad jego podażą, do 2030 r. należy znaleźć nowe źródła energii. W tym zakresie pan Kassinis upatrywał ważną rolę dla Cypru, nie tylko dzięki jego własnym zasobom, ale również dzięki współpracy z Libanem, Egiptem i Izraelem. Pan Kassinis poinformował, że w ekonomicznej strefie przybrzeżnej Cypru (południowo-wschodni basen Morza Śródziemnego) znajdują się znaczące zasoby gazu i ropy naftowej, dzięki którym Cypr może stać się trzecim producentem energii dla Unii Europejskiej. Dodał, że Cypr zapewnia dobre warunki dla inwestorów, tj.

gwarancja dobrej współpracy z UE, przyjazne przepisy podatkowe, stabilny klimat inwestycyjny i sprzyjające warunki prowadzenia działalności gospodarczej. Cypr gwarantuje ponadto bezpieczeństwo inwestycji, z uwagi na swoje członkostwo w Europejskim Obszarze Gospodarczym. Firmy z odpowiednią bazą techniczną mogą podjąć badania i eksploatację złóż na obszarze Cypru i dzielić się zyskami z rządem cypryjskim bez konieczności płacenia podatków. Pan Kassinis poinformował o rozpoczęciu na Cyprze pierwszych badań i szykowaniu odwiertów we współpracy z amerykańską spółką Noble. Ma również mieć miejsce budowa terminali skraplania gazu LNG, która jest jedną z największych inwestycji, w jakie Cypr się angażował. Wielu partnerów zgłosiło zainteresowanie udziałem w rynku gazu Cypru, zwłaszcza firmy azjatyckie. Trwają ponadto prace nad projektem budowy sieci rurociągów do przepływu gazu Izrael-Cypr-Kreta-Grecja-Włochy. Cypr będzie zabiegał o to, by ten projekt rurociągu znalazł się w planach UE do 2015 r. Na koniec pan Kassinis podkreślił, że Cypr chce wzmocnić i skonsolidować bezpieczeństwo dostaw energii, ponieważ jest to podstawą bezpieczeństwa energetycznego UE i warunkiem uniknięcia sporów w stosunkach zewnętrznych. Dostawy do UE z południowo-wschodniego basenu Morza Śródziemnego przyczynią się ponadto do dywersyfikacji źródeł energii i uniezależnienia Unii Europejskiej od Rosji.

W trakcie dyskusji parlamentarzyści zwracali uwagę na konieczność wypracowania europejskiej polityki energetycznej, która zagwarantuje bezpieczeństwo i ciągłość dostaw energii dla obywateli. Podkreślali potrzebę budowania inteligentnych sieci przesyłu energii między państwami członkowskimi oraz dywersyfikacji źródeł energii i niezależności energetycznej. Niektórzy mówili o konieczności większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii a także o budowaniu rynku energetycznego sprzyjającego konkurencyjności i tworzeniu nowych miejsc pracy. Kilku mówców odniosło się do kwestii energetyki jądrowej i wydobycia gazu łupkowego. Jedni byli zdania, że należy ponownie przeanalizować projekty w obszarze energetyki atomowej, z których zbyt pochopnie zrezygnowano w niektórych krajach, podczas gdy inni określali energetykę jądrową mianem szkodliwej dla środowiska. Polscy parlamentarzyści zwrócili się z apelem o nieutrudnianie Polsce wydobycia gazu łupkowego. Parlamentarzyści zaznaczali, że Unia Europejska potrzebuje energii z różnych źródeł, pod warunkiem, że nie będą one szkodliwe dla środowiska.

Vladimir Toshev (Bułgaria) zaznaczył, że przeznaczenie kwoty 9,1 mld EUR na energetykę z instrumentu Łącząc Europę nie może się odbyć kosztem polityki spójności. Wspomniał o konieczności wspierania alternatywnych źródeł energii, tj. gaz łupkowy i projektów infrastrukturalnych, tj. gazociąg południowy i terminale LNG. Poinformował o krajowej strategii bezpieczeństwa Bułgarii, w tym bezpieczeństwa energetycznego, która ma na celu osiągnięcie zrównoważonych dostaw energii i uniezależnienie się od Rosji. Spytał, jak

powinna wyglądać polityka energetyczna na szczeblu unijnym, by zapewnić niezakłócone dostawy energii dla państw członkowskich.

Kelvin Hopkins (Izba Gmin, Wielka Brytania), powiedział, że prywatyzacja sektora energetyki w Wielkiej Brytanii nie była korzystna ani dla konsumentów, ani sektora i wezwał do nacjonalizacji firm energetycznych, by kartele energetyczne nie dyktowały swoich warunków rządowi. Dodał, że obecnie należy skupić się na energetyce odnawialnej a nie na paliwach kopalnych. Na koniec stwierdził, że potrzebna jest międzynarodowa siatka połączeń energetycznych i zawarcie porozumienia międzyrządowego w obszarze współpracy energetycznej.

Sveid Roald Hansen (Norwegia) podkreślił, że czysta, inteligentna energia jest warunkiem zrównoważonego wzrostu. Od dawna prowadzony jest dialog ministerialny UE-Norwegia, w kontekście Europejskiego Obszaru Gospodarczego, w którym Norwegia jest partnerem UE w polityce energetycznej i w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa dostaw. Podkreślił, że w kontekście bezpieczeństwa dostaw bardzo ważna jest przejrzystość rynków dla eksporterów i importerów.

Stefan Schennach (Bundesrat, Austria) podkreślił, że kluczowym celem strategii Europa 2020 jest redukcja emisji CO₂, zapewnienie efektywności energetycznej i wykorzystanie alternatywnych źródeł energii. W jego opinii obecnie najważniejsze jest wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. Odnosząc się do prezentacji pana Kassinisa powiedział, że Morze Śródziemne to najbardziej obciążone morze na świecie i dlatego na tym terenie należy unikać inwestycji w przemysł ciężki. Za zaskakujące uznał, że Cypr produkuje jedynie 5% energii ze źródeł odnawialnych, mając tak szerokie możliwości wykorzystania np. energii słonecznej. Zaznaczył, że Cypr powinien pójść w kierunku energetyki odnawialnej, bowiem wybrana przez Cypr metoda jest sprzeczna ze Strategią Europa 2020.

W podobnym tonie wypowiadał się **Borje Vestlund** (Szwecja), który odnosząc się do sytuacji Cypru, za dziwną uznał dyskusję o odkryciu nowych dużych zasobów gazu, którego spalanie wiąże się z emisją CO₂. Przypomniął o tym, że UE zobowiązała się do stopniowego ograniczenia a do 2050 r. – do uwolnienia Europy od emisji CO₂. Aby to osiągnąć potrzebna jest budowa infrastruktury pozwalającej przestawić się na energię odnawialną.

Edgar Mayer (Bundesrat, Austria) był zdania, że projekt cypryjski może wnieść wiele, jeśli chodzi o wykorzystanie gazu ziemnego, jednak zgodził się z przedmówcami, że powinno się to odbywać w powiązaniu z inwestycjami w wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. Opowiedział się przeciwko energii atomowej, uznając ją za źródło energii, które jest

niezrównoważone i które nie rokuje na dłuższą metę. Poinformował o zamiarze zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii w Austrii do 85% do 2020 roku.

Anna Fotyga (Sejm, Polska) pogratulowała Cyprowi sprawnie prowadzonej prezydencji. Zaznaczyła, że gazociąg Nordstream nadwyręza bezpieczeństwo energetyczne Polski i republik bałtyckich. Poinformowała, że obecnie planowana jest rozbudowa tego gazociągu o trzecią i czwartą nitkę i wyraziła nadzieję, że uda się temu zapobiec. Podkreśliła, że gazociąg, który szkodzi państwom członkowskim i jest wątpliwy pod względem ekonomicznym i ekologicznym, nie powinien być projektowany na tak dużą skalę. Wyraziła jednak nadzieję, że podobne standardy, w szczególności w zakresie ochrony środowiska, będą stosowane w przypadku wydobywania gazu łupkowego, który stanowi wielką szansę na zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego m.in. dla Polski. Na koniec podkreśliła, że solidarność i wspólne standardy zbudowały Unię Europejską i jej wielkość.

Lord **Patrick Carter of Coles** (Izba Lordów, Wielka Brytania) podkreślił, że budowa infrastruktury, połączeń systemów i zapewnienie inwestycji w energetykę przez UE jest ważna, ale nie można zapominać o odpowiedzialności państw członkowskich za zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego w swoich krajach. Podkreślił, że jeśli UE chce czerpać zyski z eksploatacji gazu ziemnego i łupkowego, należy zapewnić kompleksowe podejście do tej kwestii, jak to jest w Chinach i USA i rozwiązać kwestię praw do eksploatacji.

Catherine Morin-Desailly (Senat, Francja) powiedziała, że mimo, iż inteligentne sieci przesyłu energii między państwami członkowskimi stanowią ogromną szansę dla UE, to nadal jest ich za mało. Zwróciła również uwagę na fakt, że ze względu na bezpieczeństwo dostaw przykładamy wagę do sieci dostaw, natomiast zbyt mało uwagi przywiązujemy do sieci dystrybucji. Podkreśliła ważną rolę projektu Smart Grid, stwierdzając równocześnie, że w wielu państwach członkowskich UE brak narodowych struktur dla rozwoju tych inteligentnych systemów elektroenergetycznych. Z tą opinią zgodził się **Borje Vestlund** (Szwecja), który powiedział, że w UE nie ma infrastruktury przesyłowej niezbędnej do budowy europejskiego rynku energetycznego. Z kolei **Jozef Viskupic** (Słowacja) powiedział, że Europie potrzeba w pełni zintegrowanego i powiązanego rynku energetycznego sprzyjającego konkurencyjności i tworzeniu nowych miejsc pracy. W jego opinii sprawnie funkcjonujący rynek energii to jeden z głównych filarów europejskiego rynku wewnętrznego.

Matevž Frangež (Zgromadzenie Narodowe, Słowenia) zaznaczył, że obecnie Unia Europejska ma dwa podstawowe cele – zapewnienie zdolności państw członkowskich do zagwarantowania bezpieczeństwa dostaw oraz przejście na funkcjonowanie społeczeństwa w sposób bardziej efektywny energetycznie. Ważna jest ponadto kwestia niezależności zaopatrzenia w źródła energii. Przy okazji budowania społeczeństwa niskoemisyjnego,

konieczne jest również wykorzystanie potencjału tworzenia nowych miejsc pracy. Z tego względu ważne jest przeznaczenie funduszy unijnych na stabilizację i bezpieczeństwo inwestycji w tym obszarze.

Agnieszka Pomaska (Sejm, Polska) zgodziła się z przedmówcami, że bardzo ważne są inwestycje w energetykę i w tworzenie nowych miejsc pracy. Odniosła się do drugiego expose premiera Tuska, w którym m.in. przedstawił plan polityki energetycznej Polski do 2020 r. Poinformowała, że ważnym punktem tego planu jest przeznaczenie 15 mld EUR na realizację inwestycji w bezpieczeństwo energetyczne do 2020 r. Wśród inwestycji energetycznych w Polsce wymieniła budowę bloków energetycznych i terminalu gazowego LNG oraz wejście nowego prawa dla gazu łupkowego. Podkreśliła, że gaz łupkowy będzie bardzo ważnym elementem polityki energetycznej Polski i wyraziła nadzieję, że nikt w Europie nie będzie blokował tych planów. Istnieją różnego rodzaju podejrzenia o zagrożenie dla środowiska, związane z wydobyciem gazu łupkowego. Zapewniła jednak, że Polsce również zależy na tym, by proces ten przebiegał w warunkach przyjaznych środowisku, zgodnie z założeniami zielonej energetyki i przy zastosowaniu czystych technologii.

Jean Bizet (Senat, Francja) podkreślił, że należy eksploatować wszystkie źródła energii, jeśli nie zostanie wykazana ich szkodliwość dla środowiska. Przyznał, że we Francji temat gazu łupkowego przedwcześnie stał się tematem politycznym a nie ekonomicznym i dlatego należy do niego wrócić. UE będzie bowiem potrzebowała wszystkich źródeł energii i nie należy rezygnować z żadnego z nich, w tym również z energii atomowej, służącej całej Europie. Na koniec stwierdził, że działania obrońców środowiska nie są oparte na badaniach naukowych.

Odnosząc się do poruszonych kwestii pan **Kassinis** podkreślił, że celem Cypru jest redukcja emisji CO₂ i przyjęta przez Cypr strategia energetyczna ma służyć realizacji tego celu. W kontekście gazu ziemnego powiedział, że wykorzystanie gazu musi być bardziej zrjonalizowane, ale jego odkrycie na Cyprze przyczyni się ekologizacji gospodarki cypryjskiej a nie odwrotnie. Cypr zamierza odejść od ciężkiej ropy naftowej i przejść na gaz ziemny, który jest o 54% mniej szkodliwy dla środowiska. Zaznaczył, że Cypr nie może zależeć w 100% od odnawialnych źródeł energii. Cel 5,4% wykorzystania odnawialnych źródeł energii został osiągnięty, nowym celem jest 8%. Pan Kassinis poinformował, że na Cyprze wprowadzane są projekty pilotażowe dotyczące inteligentnych sieci. Na przykładzie Cypru podkreślił konieczność zapewnienia dywersyfikacji źródeł energii i dostawców oraz potrzebę zapewnienia bezpieczeństwa środowiska w toku wierceń i zwrócił uwagę na ważną współpracę z państwami sąsiednimi. Dodał, że Cypr współpracuje z Norwegią i przypomniał, że 40 lat temu Norwegia była najbiedniejszym krajem w Europie a Szwecja próbowała przydzielić im część swojej strefy gospodarczej na wyłączność.

Podsumowując, pan Kassinis powiedział, że należy w większym stopniu wykorzystywać odnawialne źródła energii. Podkreślił konieczność zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego i efektywności energetycznej, przy zachowaniu bezpieczeństwa dostaw i ochronie środowiska. Odniósł się również do kwestii wydobycia gazu łupkowego w Polsce i poinformował, że w USA dzięki wykorzystaniu gazu łupkowego udało się obniżyć ceny gazu, co jest bardzo ważne dla gospodarki, w szczególności w okresie kryzysu. Na koniec poinformował o konferencji, która odbędzie się w dniu 3 listopada br. na Cyprze i będzie poświęcona bezpieczeństwu wydobycia gazu w basenie Morza Śródziemnego.

Opracowała:

Dr Magdalena Skulimowska